

*Ezagutuz, maitatu.
Maitatuz babestu.*

ITSAS KULTURAN MURGILDUZ

IKASLEAREN BITAKORA

IZENA:

AURKIBIDEA

01 /	JARDUERA ITSASO BIZIA	3
02 /	JARDUERA ATUNTXOREN GALDERAK	4
03 /	JARDUERA MATER ITSASONTZIA IPUINA	5
04 /	JARDUERA MATER, ATZO ETA GAUR	6
05 /	JARDUERA PORTUA ETA LANGILEGOA	11
06 /	JARDUERA ARRANTZA TEKNIKAK	14
07 /	ARDUERA ARDURAZ EROSI	16
08 /	JARDUERA MEZUA ZABALTZEN	18

Itsas Kulturaren Murgilduz.

01 / JARDUERA ITSASO BIZIA

Itsasoaren garrantzia izugarria da bizitzarako. Itsasorik gabe ez dago bizitzarik, baina jabetzen al gara honetaz? Entzun dezagun ama itsasoak esaten diguna ondorengo bideoan eta partekatu itsasoak sentiarazten dizuna. Zuk ere itsas zaindari izan nahi duzu?

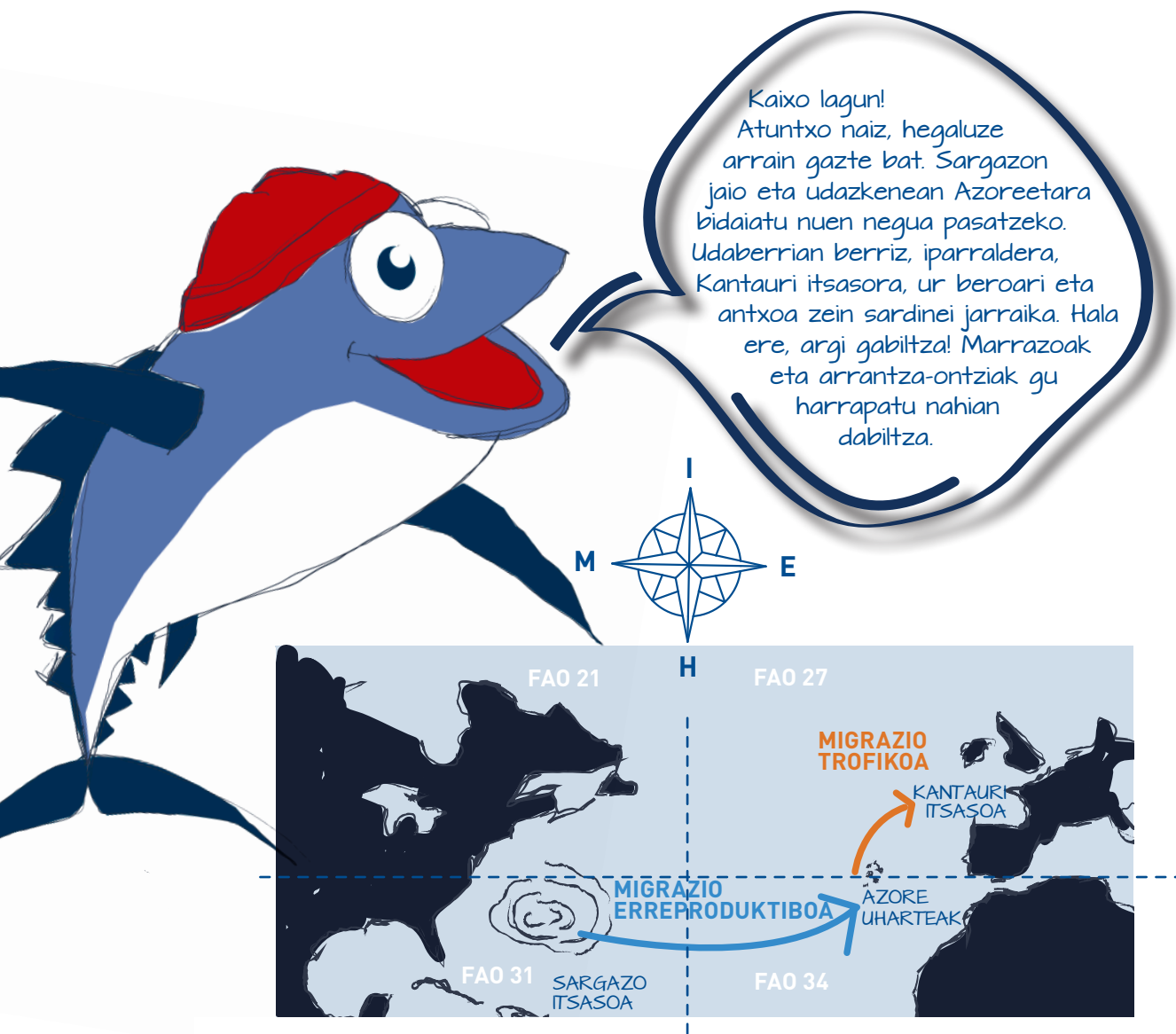

BIDEAREN ESTEKA: <https://www.youtube.com/watch?v=J3VOEjZsLa8>

Nola sentitu naiz?

Nola izan naiteke ni itsas zaindari?

02 / JARDUERA ATUNTXOREN GALDERAK

Atuntxo Kantauri itsasora lehen aldiz etorri da eta baditu hainbat galdera itsaso honen inguruko ohitura eta bizimodu ezberdinei buruz. Lagundu argitzen bere kezak:

- Ba al dakizu nola arrantzatzen den hegaluzea Kantauri itsasoan?
- Ezagutzen al duzu itsas hiztegiko izen berezirik?
- Zein arrantza portu ezagutzen dituzu?
- Portu bateko langilegoa eta elementuak ezagutzen al dituzu?
- Arrantza jasagarria eta suntsitzailearen arteko ezberdintasuna zein den ba al dakizu?
- Arraina erostean etiketan fijatzen al zara? Nongoa den, nola eta noiz arrantzatu den ...

03 /

JARDUERA MATER ITSASONTZIA IPUINA

Irakur ezazu arretaz ipuina ezagutzen ez dituzun
izenak azpimarratuz eta honen laburpena
egiteko gai izanez.

Zein hitz ez dituzu ezagutu? Eta zein da haien esanahia?

04 / JARDUERA

MATER, ATZO ETA GAUR

MATER bere historian zehar bi eginkizun nagusi izan dituen itsasontzi berezia da. Gai izango zara bi eginkizun hauek islatzen dituen elementuak ontzi bakoitzean jartzeko? Ondorengo orrian dauden elementuak moztu eta itsatsi dagokion ontzian.

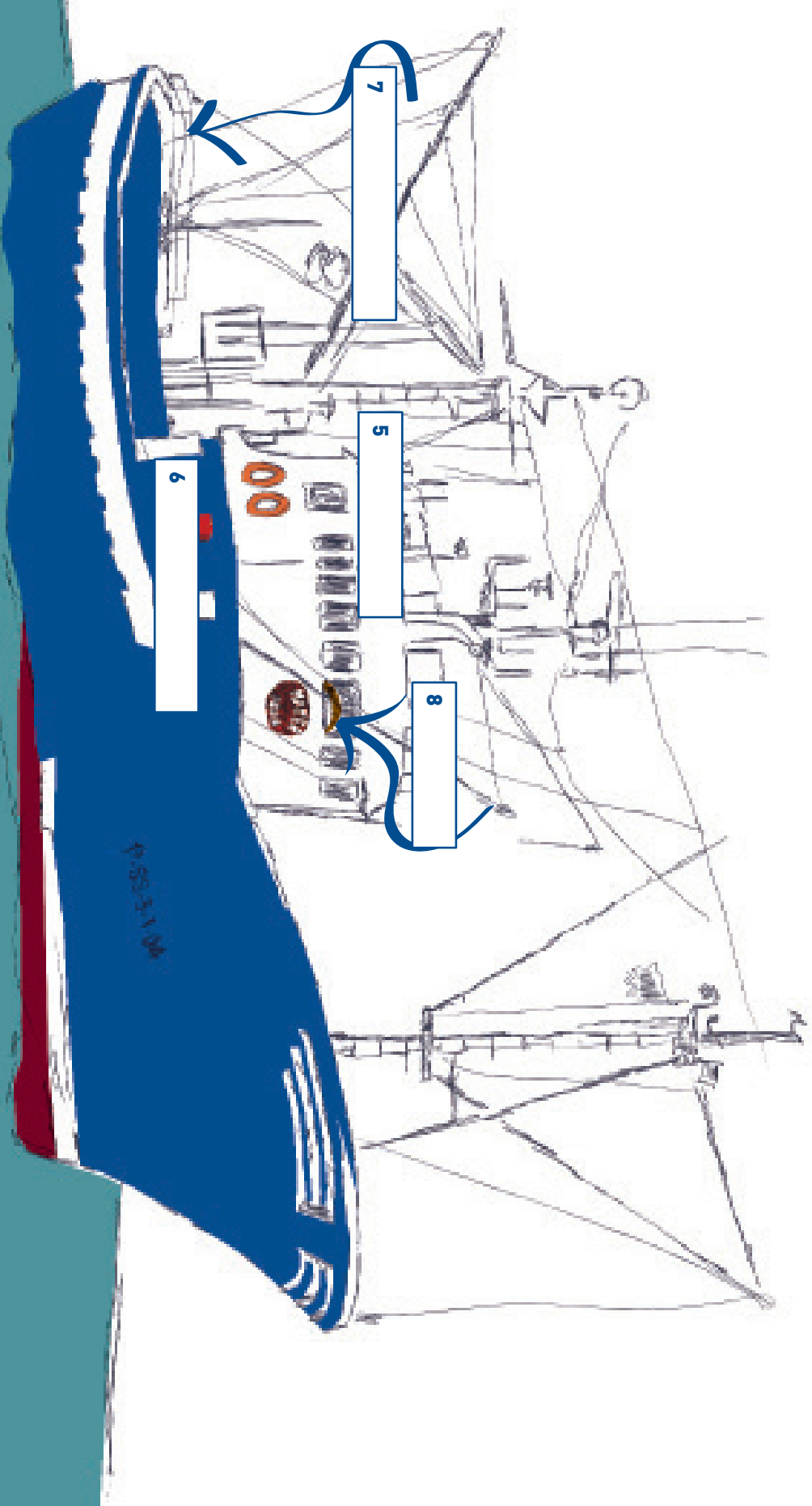
- MATER arrantza ontzia
- MATER ontzi museo ekoaktiboa

Itsas kulturak badu bere hizkuntz propioa eta ontzi bateko alde eta zatiek bere izen bitxiak dituzte. Kokatu dagokion laukitxoan:

- 1 Branka:** Ontziaren aurreko aldeari deritzo.
- 2 Txopa:** Ontziaren atzeko aldeari deritzo.
- 3 Estriborra:** Ontziaren eskuin aldeari deritzo, brankara begira.
- 4 Ababorra:** Ontziaren ezker aldeari deritzo, brankara begira.
- 5 Zubia:** Gidatzeko zonaldea.
- 6 Kroskoa:** Ontzi baten gorputzari deritzo, egurrezkoa, txapazkoa edota plastikozkoa izan daitekeena.
- 7 Kubiarta edo gainaldea:** Ontzi batean kroskoaren "teilatua" osatzen duen egitura horizontala da, lan-azalera nagusi gisa balio duena.
- 8 Lema:** Ontzia gidatzeko eta bere ibilbidea kontrolatzeko erabiltzen den gailua.

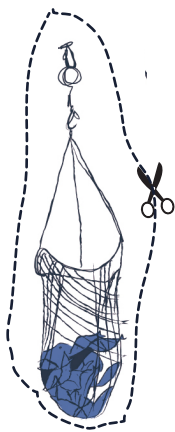
Ezagutzen al duzu beste izen edo esamolde berezirik itsasoarekin loturik? Galdetu etxean eta osatu gelako itsas hiztegia:

ARRANTZA ONTZIA

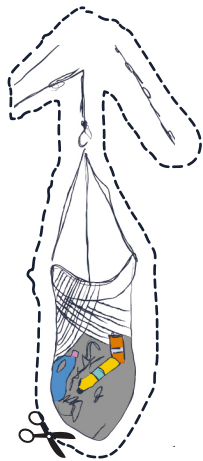

ONTZI MUSEO EKOAKTIBOA

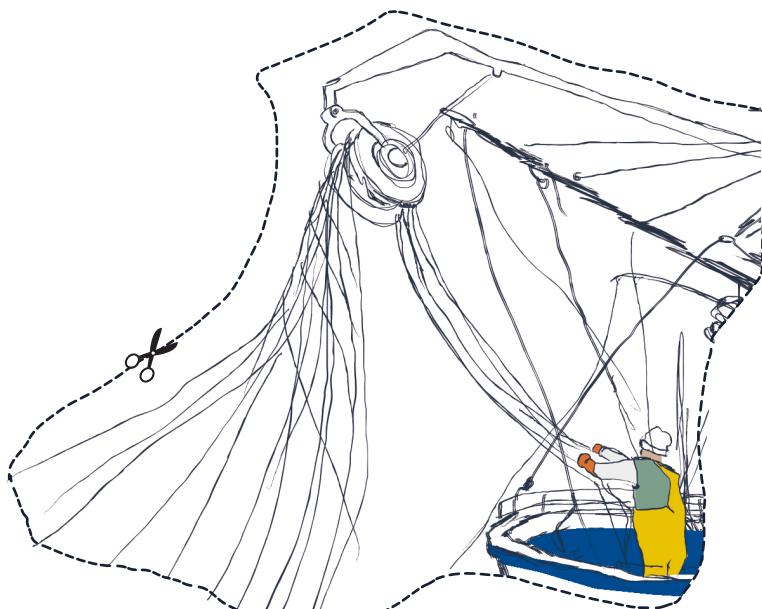

Salabardoa
arrainekin

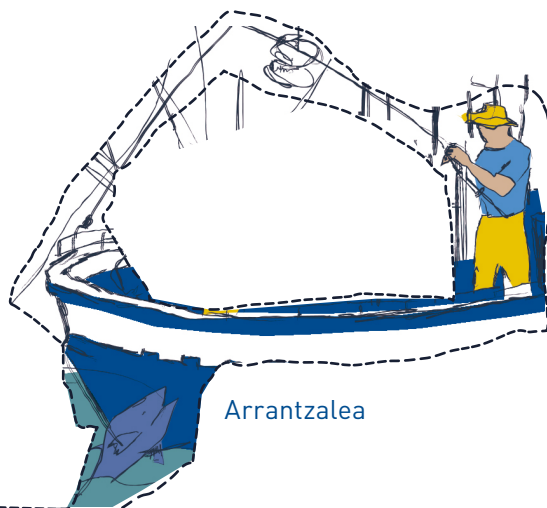
Salabardoa
hondakinekin

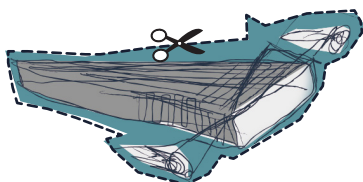
Arrantza sarea

Hezitzailea

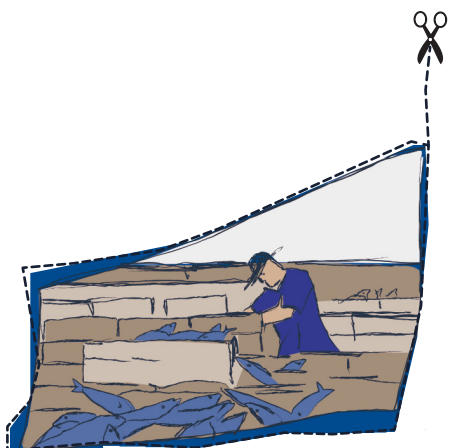
Arrantzalea

Mikroplastikoen
sarea

Ortzadarra

Hozkailua

Itsas Gela eta ikertzaileak

05 / JARDUERA

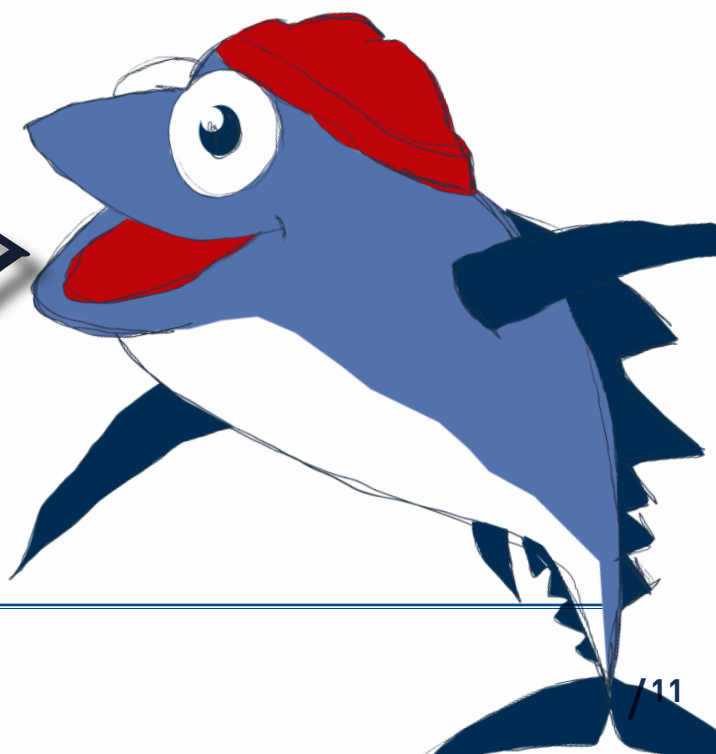
PORTUA ETA LANGILEGOA

Portu batean elementu eta pertsona aditu ezberdin asko daude. Ausartu zaitez itsas langile hauei dagokien definizioa topatzen.

1	TXO / TXOTUA	Aisialdiko ontzian dabilenari deritzo.
2	PATROIA	Portuko funtzionamendu egokia bermatzeko funtzio ezberdinak betetzen duen langilea (itsasargiak, segurtasuna, porturatzeak...).
3	MAKINISTA	Arrantza ontziko langilea da.
4	MARINELA - ARRANTZALEA	Marinel lanetan ontzian ikasle moduan dagoenari deritzo.
5	SAREGILEA	Arrantza sareak konpontzen duenari deritzo.
6	LONJA SALTZAILEA	Merkantzi ontziko langilea da.
7	ESTIBADOREA	Portuko zamak biltzen dituenari.
8	MERKANTEKO MARINELA	Ontzietako mantentze lan orokorrak egiten aditua denari deritzo.
9	AISIALDIKO MARINELA	Ontziko motorren arduraduna da.
10	ZIENTZILARI- IKUSKARIA	Itsasoaren egoera ona mantentzeko neurriak proposatu eta kontrolatzen dituzte, hala nola, arrantza tekniken jasangarritasuna, arrainen kuota eta bedak, etab.
11	ONTZIOLAKO LANGILEA	Ontziko gidari eta nagusia da.
12	PORTUKO KUDEATZAILEA	Arrain salmentan diharduena goizean goiz.

Langile guzti
hauek zaintzen al
dute itsasoa? Nola?
Zein euskal herritan
aurkitzen ditugu langile hauek,
hau da, non daude portuak?

Ezagutzen al duzu
horrelako lanik izan
duen pertsonik?

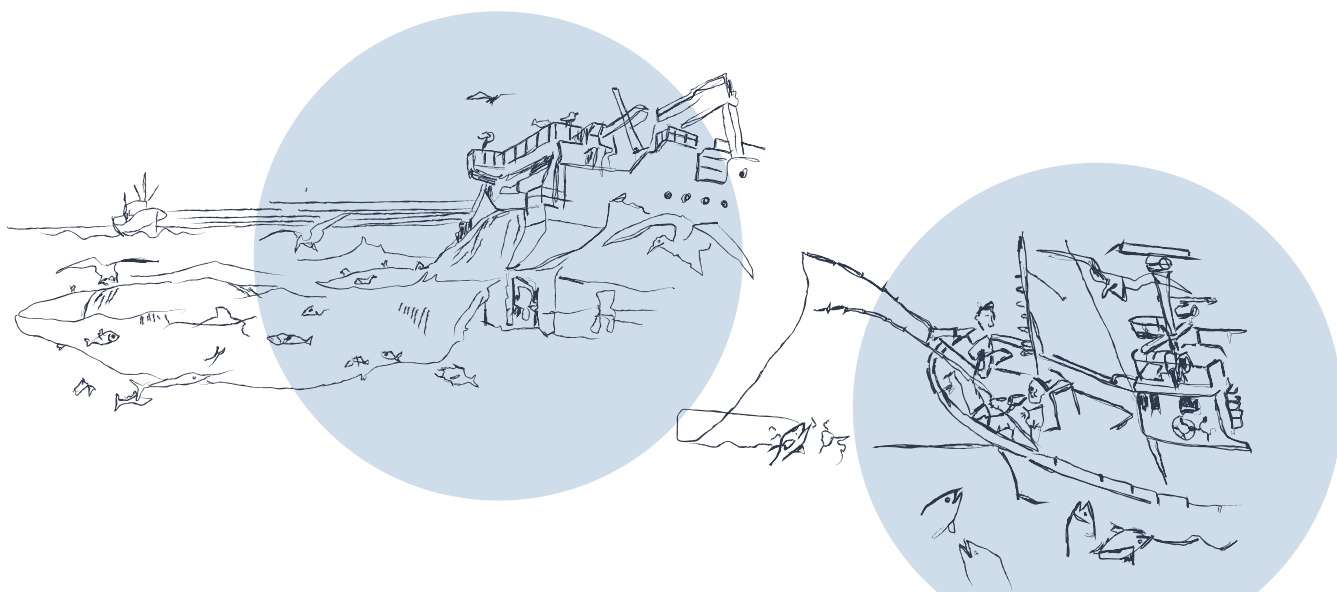
Kokatu dagokion itsas langilearen zenbakia ondorengo marrazkian agertzen diren borobiltxoetan.

06 / JARDUERA ARRANTZA TEKNIKAK

Hegaluzea arrantzatzeko hona hemen gaur egun erabiltzen diren bi arrantza teknika ezberdinak. Irakurri azalpenak, gehitu behekaldeko ezaugarriak dagokion arrantza teknikari eta hausnartu zer onura edota kalte duen bakoitzak:

ARRASTE PELAGIKOKO SAREA

Inbutu itxurako sare handia da eta bere ahoak futbol zelai baten zabalera izan dezake. Hegaluze handi, txiki zen beste hainbat espezie harrapatzen dituzte. Arraste pelagikoa erabiltzen duten ontziak, zetazeoen, dortoken eta beste itsas ugaztun batzuen harrapaketaekin lotuta daude zenbait eremutan. Hegaluze handiak ez diren espezieak, hilda itsasora bueltatzen dituzte, "bazterketa" bezala. Urte osoan arrantzatzen dute edozein itsasotan.

BEITA BIZIA ARRANTZA TEKNIKA

Hegaluzea bakarrik harrapatzeko erabiltzen den arrantza teknika tradizionala da. Atlantiko ipar-ekialdeko itsasoan (FA027) sarerik gabe, kainaberarekin, banan-banan harrapatzen dute hegaluzea ekainetik urrira euskal flota osatzen duten arrantza ontziek. Hegaluzea txikiegia bada, itsasora bizirik bueltatu dezakete.

ATZERRIKOA
BERTAKOA

GARAIKOA
GARAITIK KANPO

SELEKTIBOA
EZ SELEKTIBOA

Atzerritik arraina ekartzeak zer inpaktu izango du gure naturan? Zer kutsadura suposatuko du? Bertako arrantzale eta langilegoarentzat ona izango ote da?

Zein arrantza teknika izango da selektiboagoa, hau da, espezie bakar bat hartzeko helburua lortzen duena?

Zein arrantza teknikak zaintzen du gehiago itsasoa eta natura?

Arrantza teknika bat jasangarriagoa dela adierazteko zer hartzen da kontutan?

Zein da beraz arrantza teknika jasangarriagoa?

Ni bezala, hainbat
espezieek bere ziklo biologikoaren
araberako migrazioak egiten dituzte, jateko
edota ugaltzeko eta horregatik ez daude
beti toki berean. Zientzilari eta politikariek
zenbat, non eta noiz arrantzatu daitezkeen
ezartzen dute kuota eta beda garaiak adieraziz
espeziaren bizi iraupena bermatzeko.

Euskal Herrian atuna eta
hegaluzearen arrantza
ekainetik- urrira egiten da.

Jasangarritasun zigiluak: Arrantza jasangarriaz harrapatutako arraina dela adierazteko gaur egun baduade merkatuan jasangarritasun zigilu ezberdinak, non eta nola arrantzatuak izan direnen arabera.

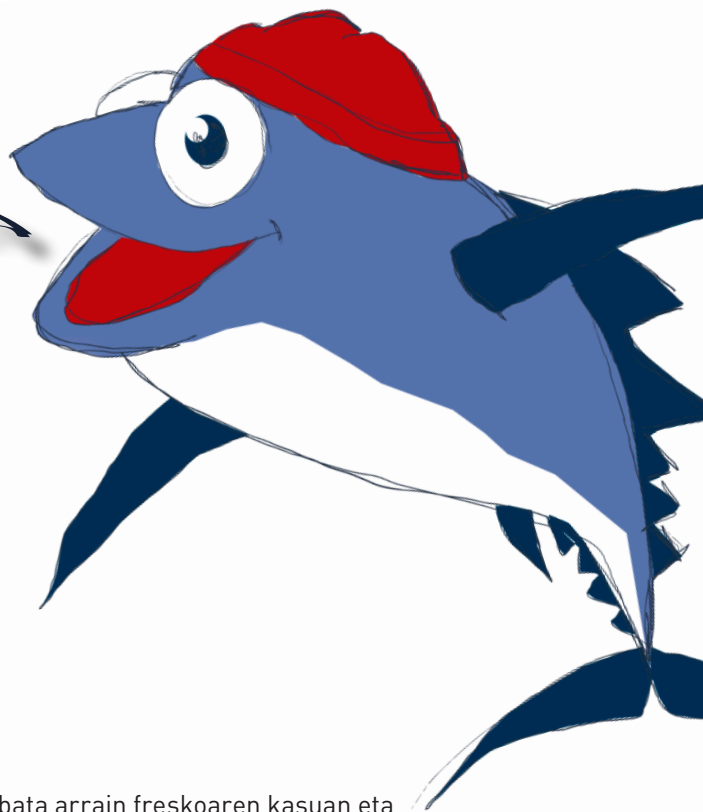
Goi-mailako
elikagaiak
Alimentos de
calidad superior

07 / JARDUERA ARDURAZ EROSI

Arraina erosterakoan
itsasoa ere zaindu
dezakegu hautatzen ditugun
arrainak era jasangarrian
arrantzatuak izan badira.
Horretarako ohartu
arrainaren etiketan edota
arraindegiko langilegoari
galdetuz:

- Bertan arrantzatutako
arraina da?
- Garai honetan arrantzatzen
da bertan?
- Jasangarritasun zigilurik
badu?

Hona hemen arraina aurkezteko bi etiketa mota: bata arrain freskoaren kasuan eta bestea kontserban. Aztertu biak eta borobildu kasu bakoitzean jasangarriagoa dela adierazten duen ezaugarria.

Expedidor:
COFRADIA PESCADORES PASAJES - NºRS: 12.08216/SS
LONJA PESQUERA S/N - 20110 PASAJES DE SAN PEDRO

ES
Nº 12.08215/SS
CE

Zona de captura: FAO 27 CIEM VIII GOLFO DE VIZCAYA CENTRO

Método / Arte: CAPTURADO / Sedales y anzuelos

Presentación: Entero

Talla: de 36 a 67 Exe (Uni)

Nombre Comercial / Científico PIL - THUNNUS ALALUNGA

BONITO DEL NORTE

Nombre del Buque: Matricula: 3SS3203

MATER II

Uds: 1
Peso Neto (kg)
7 kg

FECHA CAPTURA
07/07/2022

FECHA ENTRADA
08/07/2022

Lote:
17913

Zer egin dezakegu erosketak egiterakoan itsasoa zaintzeko eta arrantza jasangarria sustatzeko ?

Zer da zuretzako kontsumo arduratsua?

Hemen duzu garaiko arrainen taula. Ikusi Kantauri itsasoa bizi diren arrain espezie batzuk eta aztertu noiz arrantzatu daitezkeen.

Zein arrain dira orain arduraz erosi eta jatekoak? Etxeko menuarekin alderatu menu arduratsuagoak prestatzeko. Zer diote gurasoek?

BERTAKO, GARAIKO ETA ARRANTZA JASANGARRIKO ARRAINEN EGUTEGIA
CALENDARIO DE PESCADO LOCAL, DE TEMPORADA Y DE PESCA SOSTENIBLE

	IZEN ARRUNTA NOMBRE COMÚN	IZEN ZIENTIFIKOA NOMBRE CIENTÍFICO	URTARRILA ENERO	OTSAILA FEBRERO	MARTXOA MARZO	APIRILA ABRIL	MAIATZA MAYO	EKAINA JUNIO	UZTAILA JULIO	ABUZTUA AGOSTO	IRAILA SEPTIEMBRE	URRIA OCTUBRE	AZAROA NOVIEMBRE	ABENDUA DICIEMBRE
	Legatza Merluza	Merluccius merluccius	●	●	●	●	●	●						●
	Oilarra Gallo	Lepidorhombus boscii			●	●								
	Zapoa Rape	Lophius piscatorius	●	●	●	●	●	●						●
	Lupia Lubina	Lepidorhombus boscii		●	●						●	●	●	●
	Berdela Verdel	Dicentrarchus Labrax			●	●								
	Mihi-arraina Lenguado	Solea solea			●	●						●	●	●
	Txitxarroa Chicharro	Trachurus trachurus				●	●	●	●	●	●	●	●	●
	Sardina Sardina	Sardina pitchardus			●	●					●	●	●	
	Antxo Anchoa	Engraulis encrasicolus					●	●						
	Urraburua Dorada	Sparus aurata			●						●	●	●	●
	Hegaluzea Bonito	Thunnus alalunga						●	●	●	●			
	Erreboilo Radaballo	Scophthalmus maximus			●	●	●	●	●	●	●	●		

Oharra: Egutegi honek 2022ko egoerari egiten dio erreferentzia, denbora pasa ahala garaiak aldatu daitezke.

Nota: Este calendario hace referencia a la situación del 2022, puede variar con el paso del tiempo.

Iturria / Fuente: **AZTI | KOFRADIA | ITSASOIKO**

Unitate honetan
itsasoa zaintzeko itsas
kulturan murgilduta lan eta
bizi diren pertsona eta izakiak
errespetatu behar direla ikasi
dugu. Eta hau gainera, arraina
erosterakoan egin dezakegula
egunero. Zabaldu dezagun gure
ezagutza ikasitakoa partekatzen
bai etxean eta baita
eskolan ere.

Horretarako lehenik, mezu eta irudien bidez etxeko sukaldean jartzeko kartela egingo dugu bakarka eta gero, eskolan jartzeko elkarrekin sortutako murala.

Arte lan hauek galdera hauei erantzun behar die:

- Zergatik da itsasoa garrantzitsua niretzat?
- Ze sentimendu sortarazten dizkit itsasoak?
- Nola zaindu dezakegu itsasoa arrantza jasangarria sustatuz?

Gainera ikasitako hitzak erabili:

- Kontsumo arduratsua
- Bertako arraina
- Garaiko arraina
- Jasangarritasun zigiluak

Zabaldu mezua
elkarren artean
itsasoa zaintzeko!

